

Araştırma Makalesi • Research Article

IAS 26 Accounting And Reporting By Retirement Benefit Plans

TMS 26 Standardı Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama

Kemal ÖZDEMİR¹

Mustafa AY²

Yunus CERAN³

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 14 September 2021

Received in revised: 11 December 2021

Accepted: 13 December 2021

Keywords:

Retirement Benefit Plans

IAS 26

Financial Statements

ABSTRACT

IAS 26 specifies the format and content of general purpose financial reports on retirement benefit plans. This standard includes the investment portfolio, position, returns and costs etc. of the retirement benefit plan. explains how to make periodic reporting about. In addition, in the financial reporting of the retirement benefit plan, the statement of changes in net assets, the summary of the important accounting policies and the explanations about the funding policy should be included in the footnote. In this study, the regulations in the "IAS 26 Accounting and Reporting by Retirement Benefit Plans " were examined and their effects on the financial statements on a sample application were explained.

MAKALE BİLGİSİ

Makale geçmişi:

Başvuru tarihi: 14 Eylül 2021

Düzeltilme tarihi: 11 Aralık 2021

Kabul tarihi: 13 Aralık 2021

Anahtar Kelimeler:

Emeklilere Fayda Planları

TMS 26

Finansal Tablolara

ÖZ

TMS 26, emeklilik fayda planlarına ilişkin mali işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve genel amaçlı finansal raporların biçimini ve içeriğini belirlemektedir. Bu standart, emeklilik fayda planının yatırım portföyü, pozisyonu, getirileri ve maliyetleri vs. hakkında periyodik raporlamanın nasıl yapılacağını açıklamaktadır. Ayrıca emeklilik fayda planına ilişkin finansal tablolarda net varlıklardaki değişim tablosu, önemli muhasebe politikalarının özeti ve fonlama politikasına ilişkin açıklamalar dipnotta yer almaktadır. Bu çalışmada "TMS 26 Emeklilere Sağlanan Faydalar Standardındaki" düzenlemeler incelenerek örnek bir uygulama üzerinde finansal tablolara etkileri açıklanmıştır.

¹ Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Muhasebe-Finansman Bilim Dalı, kemal2550@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2674-4561

² Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı, may@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7648-2793

³ Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı, yunusceran@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3526-974X

GİRİŞ

Muhasebe; mali nitelikteki işlemleri ve olayları para ile ifade edilmiş biçimde kaydeden, sınıflandıran, özetleyen, raporlayan ve sonuçları yorumlayan bilim dalıdır. Muhasebenin temel amacı ve görevi, işletmenin finansal bilgi kullanıcılarına şeffaf, tarafsız ve gerçeğe uygun bir biçimde mali nitelikte bilgi sağlamaktır. Bu bilgiler finansal bilgi kullanıcılarına finansal tablolar aracılığıyla aktarılmaktadır. Finansal tablolarda açıklanan bilgilerin açık, uygun, anlaşılabilir, tarafsız ve karşılaştırılabilir olması için belirli muhasebe kurallarına göre hazırlanması ve düzenlenmesi gerekmektedir.

Uluslararası ticaret, küreselleşmeyle birlikte hızla büyümekte ve genişlemektedir. Küresel ticari etkileşimin artış göstermesiyle birlikte, şirketlerin uluslararası bir muhasebe diliyle iletişim kurması gerekmektedir. Bu gereksinime cevap olarak Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını (IFRS) ve Uluslararası Muhasebe Standartlarını (IAS) yayınlamıştır. Bu standartlar, finansal tablo kullanıcılarına doğru, güvenilir, şeffaf ve karşılaştırılabilir bilgileri sağlayacaktır.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarını Türkçe'ye çevirerek, Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standardı olarak yayınlamaktadır (Örten vd., 2010: 1). KGK 2021 yılında 58 adet standart yayınlamıştır. Bu standartların 41 adedi TMS (Türkiye Muhasebe Standardı) ve 17 adedi ise, TFRS (Türkiye Finansal Raporlama Standardı) olarak yayınlanmıştır. KGK tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarından birisi olan “TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama” standardı 31.12.2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için uygulanmak üzere 01.03.2006 tarih ve 26095 sayılı resmî gazetede yayımlanmıştır. Standarda ilişkin herhangi bir değişiklik tebliği bulunmamaktadır. TMS 19'u (Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardını) tamamlayıcı nitelikte olan bu standart; emeklilik fonları, yardım fonları, tröstler veya emekli maaşı taahhütleri için benzer finansman araçlarına sahip emeklilik fayda planlarının tüm katılımcılara yönelik muhasebeleştirilme ve raporlama konularını düzenlemektedir.

Bu çalışma, emeklilik fayda planlarının “TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama” standardı kapsamında muhasebeleştirilmesi ve finansal raporlanmasını ele almaktadır.

1. TMS 26 KAPSAMINDA EMEKLİLİK FAYDA PLANLARININ TANIMI, ÖNEMİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

TMS 26 standardı, emeklilik fayda planlarına ilişkin finansal tabloların içeriğini ve biçimini belirlemek üzere yayımlanmıştır. Bu standart; emeklilik fayda planlarının tüm katılımcılarına yönelik muhasebeleştirilme ve periyodik raporlama konularını düzenlemektedir. Ancak katılımcıların emeklilik fayda haklarının kendilerine bireysel olarak raporlanmasını düzenlememektedir. Bu standart TMS 19'u (Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardını) tamamlayıcı niteliktedir.

1.1. Standardın Kapsamı

Emeklilik şirketlerine ve otomatik katılım sistemine katkı payı ve emeklilik faydası ödeyen şahıs ya da firma yöneticileri, oluşturulan fonun ya da planın işleyişi ve içeriği hakkında bilgi sahibi olmak istemektedir. TMS 26 standardı emeklilik fayda planının yatırım portföyü, pozisyonu, getirileri ve maliyetleri vs. hakkında periyodik raporlamanın nasıl yapılacağını açıklamaktadır. Ülkemizde faaliyet gösteren “Ordu Yardımlaşma Kurumu” ve “İş Bankası Çalışanları Dayanışma ve Yardımlaşma Sandığı” TMS 26 standardına ilişkin örnek olarak verilebilir (Varol, 2017: 84).

Emeklilik fayda planları, işletmelerin çalışanlara aktif çalışma dönemi ya da sonrasında sağlayacağı faydaların ya da bu faydalara ilişkin katkıların, bir belgede yer alan koşullara ya da işletmenin uygulamaları kapsamında emeklilik öncesinde belirlenebildiği ya da tahmin edilebilen anlaşmalardır. Emeklilik fayda planları, tanımlanmış katkı ve fayda planları olmak üzere iki kısımda incelenmektedir. Bu planlar genellikle katkı payları ve emeklilik faydalarının ödendiği ayrı bir yasal kişilikleri olan ya da olmayan ayrı bazı fonlardan oluşmaktadır. Emeklilik fayda planlarının tüm

katılımcılara yönelik muhasebeleştirilme ve raporlama biçimi bu standardın kapsamındadır (TMS 26 Md: 5-8).

Uzun süreli çalışanlara sağlanan faydalar ve sosyal güvenlik uygulamaları kapsamında yer alan ihbar tazminatı, kıdem tazminatı özel erken emeklilik, süper emeklilik, sağlık ve refah planları gibi uygulamalar bu standardın kapsamında yer almamaktadır (TMS 26 Md: 7).

1.2. Tanımlanmış Katkı Planları

Tanımlanmış katkı planları, işverenlerin, çalışanların ya da her ikisinin katkılarıyla finanse edilen ve işveren tarafından desteklenen bir emeklilik planı türüdür. Çalışanların maaşlarından yapılan düzenli kesintiler ve işverenlerin yapmış olduğu ek katkı tutarları sigorta şirketine ve bu amaçla kurulmuş fonlara aktarılmaktadır. Ayrıca tanımlanmış bir katkı planından elde edilen emeklilik geliri tamamen çalışanın yatırım tercihlerinin performansına bağlıdır. Çalışanlar, emeklilik döneminde fonlara yapılan katkı tutarlarının karşılığında emeklilik hakkı kazanmaktadır (Zeytinoglu vd., 2015: 746; Ashford and Curry, 2021: 1).

Tanımlanmış katkı planlarına ilişkin finansal raporlamanın temel amacı, planın genel bir çerçevesi, finansman politikası, yatırımlar, yatırımların performansı, hakkında katılımcılara periyodik bir biçimde bilgi sağlamaktır. Tanımlanmış katkı planlarına ilişkin finansal raporlarda aşağıdaki hususları içermektedir (TMS 26 Md: 16):

- Tanımlanmış katkı planlarında raporlama yapılan dönem içerisinde gerçekleşen önemli faaliyetlere ilişkin durumlar finansal raporların dipnotlarında açıklanmalıdır.
- Planın koşulları ve planın üyeliğine ilişkin herhangi bir değişikliğin etkisi finansal raporların dipnotlarında açıklanmalıdır.
- Döneme ilişkin işlemleri, planın dönem sonundaki finansal durumunu gösteren tabloları ve yatırım performansları finansal raporlarda ve dipnotlarında açıklanarak gösterilmelidir
- Yatırım politikalarına ilişkin açıklamalar finansal raporların dipnotlarında açıklanmalıdır.

Ayrıca emeklilik fayda planına ilişkin finansal raporlamada sağlanacak faydalarda kullanılabilir net varlıklardaki değişim tablosu, önemli muhasebe politikalarının özeti ve fonlama politikasına ilişkin açıklamalara dipnotta yer verilmektedir. (TMS 26: Md: 13).

1.3. Tanımlanmış Fayda Planları

Tanımlanmış fayda planları, çalışanların emeklilik döneminde çalışanlara ödenecek faydaların hesaplanmasında, genellikle çalışanların aktif çalışma süresi ile son kazancının esas alındığı faydalar şeklinde tanımlanmaktadır. Bu kapsamda çalışanların aktif çalışma döneminde aldığı maaşlardan düzenli kesintiler karşılığında emeklilik döneminde kendisine belirli bir maaş ödemesi yapılmaktadır. (Durgut ve Kaya, 2013: 2; Elliott and Elliott, 2007: 341).

Tanımlanmış fayda planı kapsamında işletmeler yükümlülüklerini işletme içi ya da işletme dışı kaynaklarla finanse edebilmektedir. Gelecekte ortaya çıkacak riskleri karşılamak amacıyla işverenin işletmesinden farklı bir işletmeye (ilgili fona) katkı payı ödemesi durumunda yükümlülüklerini işletme dışı kaynaklarla finanse etmektedir. İşveren kendi portföyünde gelecekte ortaya çıkacak riskleri karşılamak amacıyla fonlar ve mal biriktirmesi durumunda ise yükümlülüklerini işletme içi kaynaklarla finanse etmektedir (Oğuz, 2016: 401).

Tanımlanmış fayda planlarına ilişkin finansal tablolarda aşağıdaki hususları içermektedir (Bakker, E. et., 2017: 868):

Aşağıdaki hususları gösteren bir tabloyu:

- Plan katılımcılarına sağlanacak faydalarda kullanılabilir net varlıklar;

- Çalışanlara emeklilik faydaları kapsamında çalışanlara aktif çalışma dönemi ya da sonrasında ödenmesi taahhüt edilen emeklilik fayda haklarının, kazanılmış ve kazanılmamış haklar olarak ayırım yapılmak suretiyle gösterildiği bugünkü aktüeryal değerlerini ve
- Net varlıklar ile aktüeryal yükümlülüklerin bugünkü değeri arasında ortaya çıkan fark (fazla ya da açık),

Aktüeryal değerlendirme finansal raporlamanın yapıldığı tarihte yapılmamış olması durumunda en son yapılan değerlendirme kullanılmaktadır. Ayrıca bu durum emeklilik fayda planına ilişkin finansal raporların dipnotlarında açıklanmaktadır (Varol, 2017: 87).

Tanımlanmış fayda planlarına ilişkin finansal raporlamanın amacı; biriken kaynaklar ve plan tarafından sağlanan faydalar arasında zaman içindeki ilişkinin değerlendirilmesinde faydalı olan, planın işleyişi ve mali kaynakları hakkında periyodik bilgi sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda genellikle aşağıdaki hususları içeren finansal tablolar hazırlanmak suretiyle gerçekleştirilir (TMS 26 Md: 22):

- Tanımlanmış fayda planlarında raporlama yapılan dönem içerisinde gerçekleşen önemli faaliyetlere ilişkin durumlar finansal raporların dipnotlarında açıklanmalıdır.
- Planın koşulları ve planın üyeliğine ilişkin herhangi bir değişikliğin etkisi finansal raporların dipnotlarında açıklanmalıdır.
- Döneme ilişkin işlemleri, planın dönem sonundaki finansal durumunu gösteren tabloları ve yatırım performansları finansal raporlarda ve dipnotlarında açıklanarak gösterilmelidir
- Yatırım politikalarına ilişkin açıklamalar finansal raporların dipnotlarında açıklanmalıdır.
- Ayırı raporlar ya da ilgili tabloların bir kısmında aktüeryal bilgilere yer verilmesi gerekmektedir.

1.4. Tanımlanmış Emeklilik Faydalarının Aktüeryal Bugünkü Değeri

Emeklilik faydaları kapsamında beklenen ödemelere ilişkin bugünkü değer hesaplanırken, katılımcıların cari dönem maaş düzeyleri ya da emekliliğine kadar olan sürede tahmin edilen maaş düzeyleri kullanılmaktadır. Hesaplama, cari dönem maaş düzeyi ya da öngörülen maaş düzeyi yaklaşımlarının seçilme nedenleri farklılık göstermektedir (TMS 26 Md: 23-25).

Cari Dönem Maaş Düzeyinin Seçilme Nedenleri:

- Daha az varsayım içermesi nedeniyle, taahhüt edilen faydalara ilişkin ödemelerin bugünkü aktüeryal değeri daha nesnel hesaplanabilmektedir.
- Maaş artışlarıyla ilintili olarak; emeklilik faydalarında meydana gelecek artışlar, maaş artışının yapıldığı tarihte planın yükümlülüğünü oluşturmaktadır.
- Planın kesintiye uğraması ya da bitirilmesi halinde; ödenecek yükümlülük tutarları, bu yaklaşımla hesaplanmış bugünkü aktüeryal değere daha yakındır.

Öngörülen Maaş Düzeyinin Seçilme Nedenleri:

- Finansal bilgiler, tahmin ve varsayımlara bakılmaksızın işletmenin sürekliliği ilkesi çerçevesinde hazırlanmalıdır.
- Nihai ödeme planlarında ödenecek olan emeklilik fayda yükümlülükleri, emeklilik tarihindeki ya da bu tarihe yakın bir tarihteki maaşlar esas alınarak belirlenir. Bu sebeple de maaşların, yatırım getiri oranlarının ve yapılacak olan katkı paylarının öngörülmesi gerekmektedir.
- Eğer planın fonlamasının büyük bir kısmı öngörülen maaşlara göre yapıldıysa ve öngörülen maaşlar dikkate alınmazsa; bu durumda, aşırı fonlanmamış plan aşırı fonlanmış gibi ya da olması gerekenden eksik fonlanmış plan yeterli düzeyde fonlanmış gibi finansal raporlamaya yansıtılabilir.

1.5. Plan Varlıklarının Değerlemesi

Emeklilik fayda planı çerçevesindeki yatırımların gösterimi gerçeğe uygun değerleri ile yapılmaktadır. Eğer bu yatırımlar pazarlanabilir menkul kıymetler ise, gerçeğe uygun değer olarak dikkate alınacak tutar bu menkul kıymetlerin piyasa değeridir. Gerçeğe uygun değer tespitinin mümkün olmadığı plan yatırımlarında, tespit edememenin gerekçeleri açıklanmaktadır (Ünsal, 2019: 187).

2. LİTERATÜR

Literatür taramasında tespit edilen IAS/TMS 26'ya yönelik akademik çalışmalar aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Durgut ve Kaya 2013 yılında yapmış olduğu çalışmada fayda planlarının hesaplanması ve muhasebe bilgi sistemine kaydedilmesi bazında incelemiştir ve önerilerde bulunmuştur.

Masero 2013 yılında yapmış olduğu çalışmada, IAS / IFRS'ye (Uluslararası Muhasebe Standartları / Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) geçiş sırasında ve sonrasında İspanyol şirketleri tarafından emeklilik fayda planları kapsamında açıklanan bilgilerin düzeyini karşılaştırmasını yapmaktadır.

Caran ve Noja 2015 yılında yapmış olduğu çalışmada, IAS 19 ve IAS 26 kapsamında Romanya ve Sırbistan'daki çok uluslu şirketler tarafından sağlanan emeklilik fayda planlarının avantajları ve emeklilik sistemlerini karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir.

Oğuz 2016 yılında yapmış olduğu çalışmada, tanımlanmış fayda planlarının TMS 19'a göre muhasebeleştirilmesi ve raporlanması incelenmiştir. Ayrıca çalışanlara sağlanan fayda planlarını gerçeğe uygun değer esasına uygun değerlendirilme yapılmasının ortaya çıkardığı iktisadi sonuçlar değerlendirilmiştir.

Bartram 2016 yılında yapmış olduğu çalışmada, emeklilik ve sağlık hizmetleri için tanımlanmış fayda planlarını kurumsal bir bakış açısıyla ele almaktadır. Özellikle, 2002 ile 2009 döneminde 33.000'den fazla halka açık firmanın kurumsal sermaye yapısı için bu planların rolünü araştırmaktadır.

Varol 2017 yılında yapmış olduğu çalışmada TMS 19, TMS 26 ve TFRS 2 standartlarının içeriğini uygulamalı olarak incelemiştir ve vergi ve sosyal güvenlik mevzuatıyla karşılaştırmıştır.

Glaum ve arkadaşlarının 2018 yılında yapmış olduğu çalışmada, Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık'ta borsada işlem gören şirketlerin, IAS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar kapsamında tanımlanmış katkı planlarının muhasebeleştirilmesini ele almaktadır.

Kızıl 2019 yılında yapmış olduğu çalışmada TMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardını her yönüyle literatürü tarayarak bilimsel bir yaklaşımla irdelemiştir.

Ünsal 2019 yılında yapmış olduğu çalışmada TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar standardı olmak üzere, TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama ve TFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler standartları örneklerle derinlemesine açıklanmıştır.

Islam 2021 yılında yapmış olduğu çalışmada IAS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar standardı ve IAS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama standardı kapsamında Bangladeşli şirketlerinin çalışanlara sağlanan faydaları uygulamalarının açıklanması ve kısa vadeli ve uzun vadeli çalışanlara sağlanan faydalar planlarının kapsamını araştırmaktadır.

3. TMS 26 STANDARTI EMEKLİLİK FAYDA PLANLARINDA MUHASEBELEŞTİRME VE RAPORLAMASI İLE İLGİLİ BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ

3.1. Uygulamanın Konusu ve Amacı

Bu uygulamanın konusu, emeklilik fayda planlarının muhasebeleştirilme ve raporlama işlemlerinin "TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlaması" göre yapılmasıdır.

Bu uygulamanın amacı, emeklilik fayda planlarının “TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama” standardı kapsamında muhasebeleştirilmesi ve finansal raporlanmasını ele almaktadır.

3.2 Uygulamanın Yöntemi

TMS 26 standardı 31.12.2005 tarihinde yayımlanmasına rağmen Türkiye’de bugüne kadar emeklilik şirketleri, vakıflar ve dernekler tarafından uygulanmadığı görülmüştür. Bu nedenle, uygulama bölümünde, emeklilere sağlanan faydalara ilişkin tüm önemli faaliyetlere sahip sanal bir üretim işletmesi oluşturulmuştur. Önemli her işlem için standarda göre uygulama yapılmıştır.

3.3. Uygulamayla İlgili Varsayımlar

Uygulama için oluşturduğumuz sanal işletme ABC A.Ş. 01.01.2010 yılında TFRS uygulamaya başlamıştır. İşletmenin 20 üst düzey, 25 yönetim, iki hizmetli ve üretim bölümünde 65 işçi statüsünde olmak üzere 110 çalışanı vardır. İşletme 2010 yılında çalışanlarının, çalışma hayatı sonrası toplu ya da aylık ödemeler şeklinde para almak amacıyla çalıştıkları sürede maaştan kesinti, isteğe bağlı ödeme ve işverenin yaptığı katkılarla TMS 26’ya uygun emeklilik fayda planları oluşturmak amacıyla “ABC A.Ş. Çalışanları Emeklilik Vakfını” kurmuştur.

Tüm muhasebeleştirme işlemleri, standartlara ve şirket iç tüzüğüne uyumlu bir biçimde yapılmaktadır.

3.4. Uygulamaya Ait Finansal Tablolar

ABC A.Ş. Çalışanları Emekli Sandığı Vakfı 31.12.2020 tarihli finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu temel alınarak tanımlanmış fayda planı kullanıma hazır net varlıklar tablosu hazırlanmıştır.

ABC A.Ş. ÇALIŞANLARI EMEKLİ SANDIĞI VAKFI 31.12.2020 TARİHLİ TANIMLANMIŞ FAYDA PLANI KULLANIMA HAZIR NET VARLIKLAR TABLOSU (TL.)	
<u>VARLIKLAR</u>	
Yatırımlar (Gerçeğe Uygun Değerler) (NOT: 4)	
Hisse Senetleri	2.250.000 ₺
Kamu Kesim Tahvilleri	690.000 ₺
Kamu Kesim Bonoları	1.000.000 ₺
Kira Sertifikaları	3.500.000 ₺
Özel Kesim Tahvilleri	350.000 ₺
Özel Kesim Bonoları	480.000 ₺
Diğer Menkul Kıymetler	270.000 ₺
<u>Toplam Yatırımlar</u>	<u>8.540.000</u>
Alacaklar	

Satılan Menkul Kıymetler	310.000 ₺
Faiz ve Temettü Tahakkukları	77.000 ₺
İşveren Katkıları	45.000 ₺
<u>Toplam Alacaklar</u>	<u>427.000 ₺</u>
Banka	200.000 ₺
<u>Toplam Varlıklar</u>	<u>9.167.000 ₺</u>
<u>YÜKÜMLÜLÜKLER</u>	
<u>Ödenecek Borçlar</u>	
Aracı Kurumlara Borçlar	70.000 ₺
Katılımcılara Ödenecek Faydalar	85.000 ₺
<u>Toplam Ödenecek Borçlar</u>	<u>155.000 ₺</u>
<u>Toplam Yükümlülük</u>	<u>155.000 ₺</u>
<u>FAYDALAR İÇİN KULLANIMA HAZIR VARLIKLAR</u>	<u>9.012.000 ₺</u>

ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı 31.12.2020 tarihli finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu temel alınarak tanımlanmış fayda planı kullanıma hazır net varlıklar değişim tablosu hazırlanmıştır.

ABC A.Ş. MENSUPLARI EMEKLİ SANDIĞI VAKFI 31.12.2020 TARİHLİ TANIMLANMIŞ FAYDA PLANI KULLANIMA HAZIR NET VARLIKLAR DEĞİŞİM TABLOSU (TL.)	
<u>YATIRIM GELİRLERİ</u>	
4) Yatırımların Gerçeğe Uygun Değerindeki Net Artış (NOT)	278.000 ₺
Faiz Gelirleri	325.000 ₺
Temettü Gelirleri	95.000 ₺
<u>Toplam Yatırım Gelirleri</u>	<u>698.000 ₺</u>
<u>Plan Katkıları</u> (NOT: 3)	
İşveren Katkıları	780.000 ₺

Çalışan Katkıları	450.000 ₺
<u>Toplam Plan Katkıları</u>	<u>1.230.000 ₺</u>
<u>Net Varlık Değerindeki Toplam Artış</u>	<u>1.928.000 ₺</u>
Katılımcılar Ödenen Faydalar	997.000 ₺
Yönetim Giderleri	65.000 ₺
<u>Net Varlık Değerindeki Toplam Azalışlar</u>	<u>1.062.000 ₺</u>
<u>Varlık Değerindeki Net Artış</u>	<u>866.000 ₺</u>
<u>Faydalarda Kullanılabilecek Net Varlıklar</u>	
Dönem Başı	8.146.000 ₺
Dönem Sonu	9.012.000 ₺

ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı 31.12.2020 tarihli finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu temel alınarak birikmiş emeklilik faydaları tablosu hazırlanmıştır.

ABC A.Ş. MENSUPLARI EMEKLİ SANDIĞI VAKFI 31.12.2020 TARİHLİ BİRİKMİŞ EMEKLİLİK FAYDALARİ TABLOSU (TL.)	
<u>Birikmiş Plan Faydalarının Aktüeryal Bugünkü Değeri (B ve C Notları)</u>	
Kazanılmış Faydalar	3.040.000 ₺
Kazanılmamış Faydalar	2.720.000 ₺
<u>Birikmiş Plan Faydalarının Aktüeryal Bugünkü Değeri</u>	<u>5.760.000 ₺</u>

ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı 31.12.2020 tarihli finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu temel alınarak birikmiş emeklilik fayda planı değişim tablosu hazırlanmıştır.

ABC A.Ş. MENSUPLARI EMEKLİ SANDIĞI VAKFI 31.12.2020 TARİHLİ BİRİKMİŞ EMEKLİLİK FAYDA PLANI DEĞİŞİM TABLOSU (TL.)	
<u>Dönem Başında Birikmiş Plan Faydalarının Aktüeryal Bugünkü Değeri</u>	<u>5.350.000 ₺</u>
<u>Yıl içinde artış (azalma):</u>	
Plan Değişikliği	2.410.000 ₺
Aktüeryal Varsayımlarda Yaşanan Değişim	(1.050.500) ₺

Birikmiş Faydalar	895.000 ₺
Iskonto dönemindeki azalmaya bağlı olarak faiz artışı	742.500 ₺
Katılımcılar Ödenen Faydalar	(997.000) ₺
Net Artış:	<u>2.000.000 ₺</u>
<u>Dönem Sonunda Birikmiş Plan Faydalarının Aktüeryal Bugünkü Değeri</u>	<u>7.350.000 ₺</u>

3.5. Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar

Yukarıda sunulan 31.12.2020 tarihli finansal tabloların dipnot açıklamaları TMS 26 Standardına uygun olarak aşağıda yapılmıştır.

2020 YILINA AİT ABC A.Ş. MENSUPLARI EMEKLİ SANDIĞI VAKFI EMEKLİLİK FAYDA PLANINA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası (“TL”) olarak ifade edilmiştir.)

Not 1. Emeklilik Fayda Planına Genel Bakış

ABC A.Ş. mensupları emekli sandığı vakfı 2010 yılında kurulmuştur. Bu vakfın temel amacı, katılımcıların uzun vadeli emeklilik ve sosyal yardım yükümlülüklerini karşılamak için yeterli olan varlık fonunu sağlamaktır. Ayrıca ABC A.Ş. Emekli Sandığı yönetim kurulu fon varlıklarının ve faydalarının ihtiyatlı ve stratejik olarak yönetiminden sorumludur. Yönetim kurulu fonun aşağıdaki faaliyetlerini değerlendirmektedir:

- Yatırım yönetimi ve performans yönetimi;
- İlgili yasa ve yönetmeliklere uygunluk.

Not 2. Muhasebe Politikalarının Özeti

Bu planın izlediği önemli muhasebe politikaları şunlardır:

A. Muhasebenin Temeli: ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı emeklilik fayda planına ait finansal tablolar tahakkuk esasına göre hazırlanmaktadır.

B. Tahminlerin Kullanımı: Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak finansal tabloların hazırlanması, yönetim tarafından rapor edilen varlıklar, yükümlülük ve değişiklik tutarlarını etkileyen tahminler ve varsayımlar yapılması, koşullu varlık ve yükümlülüklerin açıklanmasını, finansal tabloların açıklandığı tarih itibarıyla birikmiş plan faydalarının aktüeryal bugünkü değerini etkileyen tahminler ve varsayımlar yapmasını gerektirmektedir.

C. Plan Varlıklarının Değerlendirilmesi: ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı emeklilik fayda planı kapsamında yer alan yatırımlar finansal tablolarda gerçeğe uygun değerleri ile gösterilmektedir. Eğer bu yatırımlar pazarlanabilir menkul kıymetler ise, gerçeğe uygun değer piyasa değeridir. Gerçeğe uygun değer tahmininin mümkün olmadığı plan yatırımlarının elde tutulduğu durumlarda, gerçeğe uygun değer neden kullanılmadığı ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı emeklilik fayda planına ilişkin finansal raporların dipnotlarında açıklama yapılmaktadır.

D. Birikmiş Emeklilik Fayda Planlarının Aktüeryal Bugünkü Değeri: ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfına ait birikmiş emeklilik fayda planlarının aktüeryal bugünkü değeri TMS 26 hükümleri kapsamında cari ücretler esas alınarak hesaplanmaktadır.

E. Emeklilik Faydalarının Ödenmesi: Katılımcılara emeklilik faydalarının ödenmesi sonrası finansal tablolarında raporlanır. Katılımcılara emeklilik fayda planı kapsamında aşağıdaki ödemeler yapılmaktadır:

Emeklilik Yardımı: Katılımcıların 12 yılını doldurduktan sonra, emeklilik fayda planından ayrılması durumunda emeklilik yardımına hak kazanmaktadır.

Ölüm Yardımı: Aktif olarak çalışmaya devam eden üyeler ile Emekli Maaşı Sistemi'nde (EMS) yer alan üyelerin vefat etmesi durumunda yasal mirasçılara aylık emeklilik maaş ödemeleri gerçekleştirilmektedir.

Engelli Yardımı: İş kazası ve hastalığı gibi nedenlerle görevlerini tam ya da kısmi olarak yerine getiremeyecek duruma gelen aktif üyelere engellilik oranı düzeyine bağlı olarak aylık emeklilik maaş ödemeleri gerçekleştirilmektedir.

F. Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar

Bulunmamaktadır.

Not 3. Finansman Politikası

ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı emeklilik fayda planına katılım koşulu olarak, çalışanların her ay brüt maaş üzerinden kesilecek %5 oranında plana katkıda bulunmaları gerekmektedir. Mevcut çalışanların 31 Aralık 2020 tarihinde birikmiş emeklilik fayda planı katkısı sırasıyla, 2.575.000 TL'dir. Şirketin finansman politikası, 2019 ve 2020 için her yıl çalışanların brüt maaşının üzerinden yaklaşık %5 oranında yıllık plana katkılarda bulunmaktadır. 2020 yılından itibaren şirket katkısının yaklaşık olarak %6 olması beklenmektedir.

Not 4. Yatırımlar

Aşağıdaki tablo yatırımların gerçeğe uygun değerlerini göstermektedir.

Yatırımlar (Gerçeğe Uygun Değerler)	
Hisse Senetleri	2.250.000 ₺
Kamu Kesim Tahvilleri	690.000 ₺
Kamu Kesim Bonoları	1.000.000 ₺
Kira Sertifikaları	3.500.000 ₺
Özel Kesim Tahvilleri	350.000 ₺
Özel Kesim Bonoları	480.000 ₺
Diğer Menkul Kıymetler	270.000 ₺
Toplam Yatırımlar	8.540.000 ₺

2020 yılı sonunda, planın yatırımları (alınan ve satılan yatırımların yanı sıra yıl içinde portföyümüzdeki yatırımlardan elde edilen kazançlar ve kayıplar dahil) aşağıdaki gibi 278.000 ₺ değer kazanmıştır.

Yatırımların Gerçeğe Uygun Değerindeki Net Artış	
Hisse Senetleri	208.000 ₺
Kamu Kesim Tahvilleri	20.000 ₺
Kira Sertifikaları	(140.000) ₺
Kamu Kesimi Bonoları	40.000 ₺
Özel Kesim Tahvilleri	100.000 ₺
Özel Kesim Bonoları	30.000 ₺
Diğer Menkul Kıymetler	20.000 ₺
Net Artış	<u>278.000</u> ₺

Not 5. Planın Sonlandırılması

ABC A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı planın sonlandırılma işlemleri son yönetim kurulu üyelerinden oluşan sonlandırma kurulu tarafından yapılmaktadır. Bu işlemler sonlandırılmaya ilişkin kararın alındığı tarihten itibaren başlanmaktadır.

Sonlandırma kurulu TMS 26 hükümlerine uygun olarak vakfın para ve yatırımlarının sonlandırmaya ilişkin bütün işlemlerini baştan sonuna kadar tamamlamakla görevli ve yetkilidir. İlk işlem vakfa ait tüm muhasebe hesaplarının incelenmesidir. İnceleme esnasında vakfa ait defterler, alındı belgeleri, harcama belgeleri, yatırımlara ilişkin belgeler ve diğer belgelerin tespiti yapılarak varlık ve yükümlülükler sonlandırma tutanağına kaydedilmektedir. Sonlandırma işlemleri sırasında vakfının alacaklılarına, aktif üyelerine ve emeklilik maaş sisteminde yer alan üyelerine çağrıda bulunur ve vakfın bütün mal yatırımları paraya çevrilerek gerekli ödemeler yapılmaktadır.

Sonlandırmaya ilişkin bütün işlemler sonlandırma tutanağında gösterilir. Sonlandırma işlemleri dört ay içerisinde tamamlanması gerekmektedir. Ancak haklı nedenlerin ortaya çıkması durumunda sonlandırma işlemlerin tamamlanmasına ilişkin ek süre verilebilmektedir.

Not 6. Plan Değişikliği

1 Temmuz 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, katılımcıların her hizmet yılı için gelecekteki yıllık emekli maaşı faydalarını yüzde 1,25'ten 1,50'ye yükseltecek biçimde değiştirilmiştir. Plan değişikliğinin geriye dönük etkisi, birikmiş emeklilik fayda planlarının aktüeryal bugünkü değerinde 2.410.000 ₺ artış göstermiştir. Bu artış TMS 26 hükümlerine göre 31.12.2020 tarihli finansal tablolarda raporlanmıştır.

Not 7. Riskler ve Belirsizlikler

Emeklilik fayda planı, hisse senetleri, tahviller ve bonolar gibi çeşitli yatırım menkul kıymetlerine yatırım yapılmaktadır. Yatırım amaçlı menkul kıymetler, faiz oranı, piyasa ve kredi riskleri gibi çeşitli riskler ve belirsizlikler söz konusudur.

SONUÇ

KGK, 31.12.2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için uygulanmak üzere 01.03.2006 tarih ve 26095 sayılı resmî gazetede yayımlanan "TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama" standardını yayımlamıştır. Çalışanlar; çalışma hayatı sonrası toplu ya da aylık ödemeler şeklinde para almak amacıyla çalıştıkları sürede maaştan kesinti, isteğe bağlı ödeme

ve işverenin yaptığı katkılarla emeklilik fayda planları oluşturulur. Bu standart; emeklilik fayda planlarının tüm katılımcılarına yönelik muhasebeleştirilme ve periyodik raporlama konularını düzenlemektedir. Ancak katılımcıların emeklilik fayda haklarının kendilerine bireysel olarak raporlanmasını düzenlememektedir.

Emeklilik fayda planları, işletmenin çalışanlarına hizmetin sona ermesi sırasında veya sonrasında (yıllık gelir şeklinde veya toplu olarak), bir belgenin hükümlerinden veya işletmenin uygulamalarından katkılarının önceden belirlenebildiği veya tahmin edilebildiği durumlarda fayda sağladığı anlaşılabilir. Emeklilik fayda planları, tanımlanmış katkı ve fayda planları iki kısımda incelenmektedir. Tanımlanmış katkı planları, emeklilik faydası olarak ödenecek tutarların bir fona yapılan katkılar ile bunun üzerindeki yatırım kazançları ile belirlendiği emeklilik fayda planlarıdır. Tanımlanmış fayda planları, emeklilik faydası olarak ödenecek tutarların genellikle çalışanların kazançlarına ve / veya hizmet yıllarına dayalı bir formüle atıfta bulunularak belirlendiği emeklilik fayda planlarıdır.

Çalışmamızın sonucuna göre; emeklilik fayda planına ilişkin finansal raporlamanın amacı; emeklilik fayda planı hakkında genel bir çerçeve, muhasebe politikalarının özeti, finansman politikası, yatırımlar, yatırımların performansı, planın sonlandırılması, plan değişiklikleri, riskler ve belirsizlikler hakkında katılımcılara periyodik bir biçimde bilgi sağlamaktır. Ayrıca tüm katılımcılara yönelik, sağlanacak faydalarda kullanılacak net varlıklar değişim tablosu, birikmiş emeklilik faydaları, birikmiş emeklilik faydaları değişim tablosu oluşturulması gerekmektedir.

Sonuç olarak TMS 19 standardı işletmelerin finansal tablolarında yer alan emeklilik faydalarının maliyetinin belirlenmesini düzenler. TMS 26 standardı ise emeklilik fayda planlarının finansal tablolara nasıl aktarılacağını düzenler. TMS 26 standardı 31.12.2005 tarihinde yayımlanmasına rağmen bugüne kadar emeklilik şirketleri, vakıflar ve dernekler tarafından uygulanmamaktadır. Ülkemizde katılımcılara ve şirketlere emeklilik fayda planları hakkında gerçeğe uygun bilgilendirmesi gerekmektedir. Bu nedenle KGK TMS 26 standardını yürürlüğe alması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ashford, K. and Curry, B. (2021). What Is A Defined Contribution Plan, <https://www.forbes.com/advisor/retirement/defined-contribution-plan/>, Erişim Tarihi: 24.02.2021.
- Bakker, E. et. (2017). 2017 Interpretation Application IFRS Standards. United States: John Wiley & Sons.
- Durgut, M. ve Kaya, U. (2013). TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardı Kapsamında Tanımlanmış Fayda Planlarının Muhasebeleştirilmesi. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, (21).
- Elliott, B. and Elliott, J. (2007). Financial Accounting and Reporting, 11th Ed., England: FT Prentice Hall.
- KGK (Kamu Gözetim Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu). (2020). TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama, https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/_TMS/TMS_2020/TMS%2026.pdf, Erişim Tarihi: 12.11.2020.
- Mirza, A., A., Orrell, M. and Holt, G., J. (2008). IFRS Practical Implementation Guide and Workbook. Canada: John Wiley & Sons.
- Oğuz, M. (2016). Tanımlanmış Fayda Planlarının 19 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi ve Ortaya Çıkardığı İktisadi Sonuçlar. Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 45(12), 393-410.
- Örten, R., Kaval, H. ve Karapınar, A. (2010). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumlar*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Varol, N. (2017). Çalışanlara Sağlanan Faydaların Muhasebe Standartları ve Mevzuat Açısından İncelenmesi: Bir Uygulama Örneği, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Zeytinoğlu, E., Şentürk, F. ve Elitaş C. (2015). Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardı ve Kıdem Tazminatının Türkiye'deki Mevcut Düzenlemeler Kapsamında İncelenmesi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 17(4), 737-758.

Etik Beyanı : Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan ederim. Aksi durumun tespiti halinde NÖHÜSOSBİL Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkıları : 1. yazarın katkı oranı %50, 2. yazarın katkı oranı %30 ve 3. yazarın katkı oranı %20

Çıkar Beyanı : Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement : I declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In case of determination of the opposite situation, NOHUSOSBİL Journal has no responsibility and all responsibility belongs to the authors of the study.

Author Contributions : First author's contribution rate is 50%, second author's contribution rate is 50% and third author's contribution rate is 50%.

Conflict of Interest. : There is no conflict of interest between the authors.
